

W stronę Ery Plancka

Efekty obserwacyjne Pętlowej Teorii Grawitacji i ich testowanie

Jakub Mielczarek

12 Czerwca, 2007

$$ds^2 = -a^2(\tau) \left[d\tau^2 - \frac{dr^2}{1 - kr^2} - r^2 (d\theta^2 + \sin^2 \theta d\phi^2) \right]$$

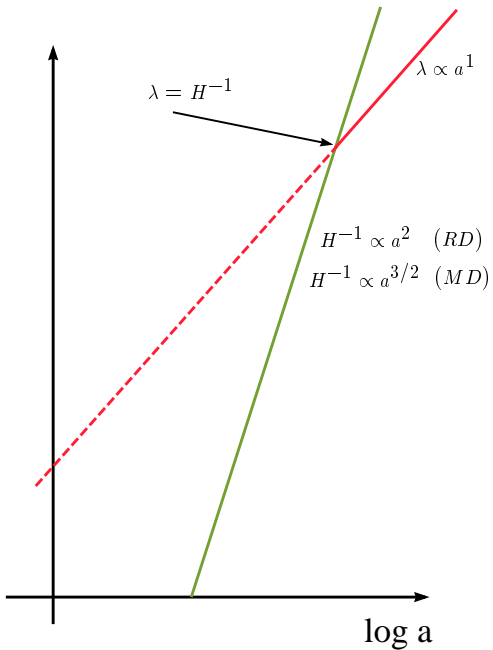
$$d\tau = \frac{dt}{a} \quad \text{czas konforemny}$$

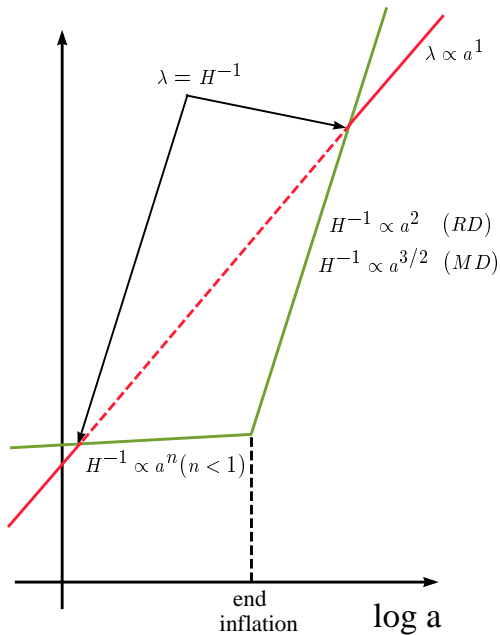
Odległość fizyczna $R = a \cdot r$

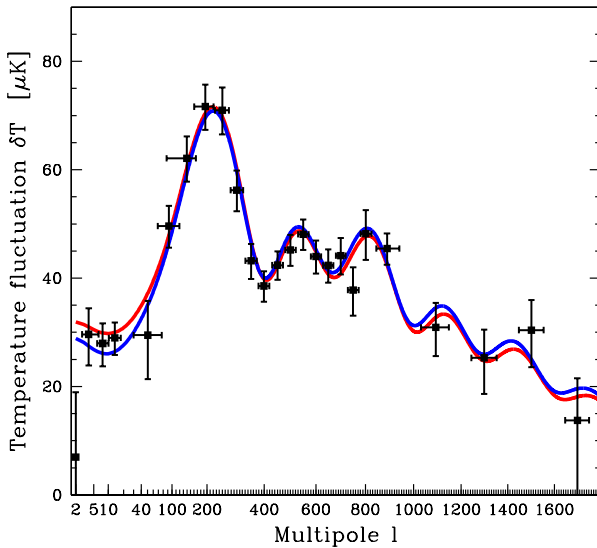
$$ds^2 = 0 \Rightarrow dr = \frac{dt}{a(t)} \Rightarrow r_H(t) = \int_0^t \frac{dt'}{a(t')} \Rightarrow R_H(t) = a(t) \int_0^t \frac{dt'}{a(t')}$$

dla $a(t) \propto t^n$

$$R_H(t) = a(t) \int_0^t \frac{dt'}{a(t')} = \frac{t}{1-n} = n \frac{H^{-1}}{1-n} \sim H^{-1}$$

$$\mathcal{S} = \int d^4x \sqrt{-g} \mathcal{L} = \int d^4x \sqrt{-g} \left[\frac{1}{2} \partial_\mu \phi \partial^\mu \phi + V(\phi) \right]$$

$$\ddot{\phi} + 3H\dot{\phi} - \frac{\nabla^2 \phi}{a^2} + \frac{dV}{d\phi} = 0$$

$$T_{\mu\nu} = \partial_\mu \phi \partial_\nu \phi - g_{\mu\nu} \mathcal{L}$$

$$T_{00} = \rho_\phi = \frac{\dot{\phi}^2}{2} + V(\phi) + \frac{(\nabla\phi)^2}{2a^2}$$

$$T_{ii} = p_\phi = \frac{\dot{\phi}^2}{2} - V(\phi) - \frac{(\nabla\phi)^2}{6a^2}$$

$$\ddot{\phi} + 3H\dot{\phi} + \frac{dV}{d\phi} = 0$$

$$H^2 = \frac{8\pi}{3m_p^2} \left[\frac{\dot{\phi}^2}{2} + V(\phi) \right]$$

$$\dot{\phi}^2 \ll V$$

$$H^2 \simeq \frac{8\pi}{3m_p^2} V(\phi)$$

$$3H\dot{\phi} \simeq -\frac{dV}{d\phi}$$

ρ_I – całkowita gęstość energii inflacji

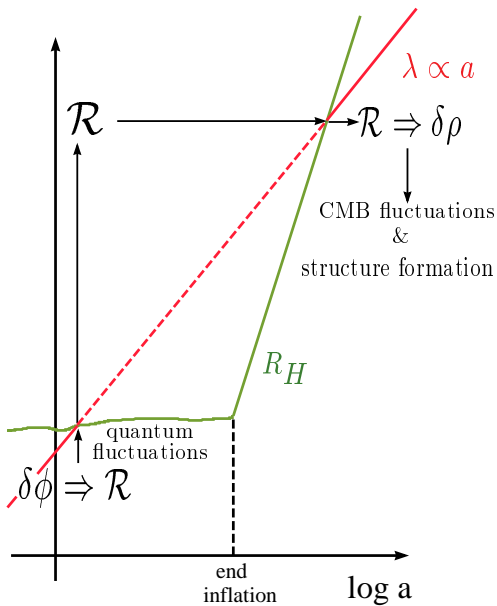
a_I – początek koherentnych oscylacji

Pamiętamy że $t = nH^{-1}$.

$$\rho_\phi = \rho_I \left(\frac{a_I}{a}\right)^3 \rightarrow \rho_R = \frac{\pi^2}{30} g_* T_{RH}^4$$

$$H^2 = \frac{8\pi}{3m_p^2} \rho_I \left(\frac{a_I}{a}\right)^3$$

$$T_{RH} = \left(\frac{90}{8\pi^3 g_*}\right)^{1/4} \sqrt{\Gamma_\phi m_p}$$

$$S = \int d^4x \sqrt{-g} \mathcal{L} = \int d^4x \sqrt{-g} \left[\frac{1}{2} \partial_\mu \phi \partial^\mu \phi + V(\phi) \right]$$

Dla płaskiego wszechświata FRW $\sqrt{-g} = a^3$

$$T_{00} = \mathcal{H} = \frac{\dot{\phi}^2}{2} + V(\phi) + \frac{(\nabla\phi)^2}{2a^2}$$

Pęd kanoniczny $\pi_\phi = \dot{\phi} a^3$.

$$H_\phi = \int dx^3 a^3 \mathcal{H} = \int dx^3 a^3 \left[\frac{\dot{\phi}^2}{2} + V(\phi) + \frac{(\nabla\phi)^2}{2a^2} \right]$$

$$H_\phi = a^{-3} \int dx^3 \left[\frac{\pi_\phi^2}{2} \right] + a \int dx^3 \left[\frac{(\nabla\phi)^2}{2} \right] + a^3 \int dx^3 [V(\phi)]$$

$$H_\phi = d(a) \int dx^3 \left[\frac{\pi^2 \phi^2}{2} \right] + a \int dx^3 \left[\frac{(\nabla \phi)^2}{2} \right] + a^3 \int dx^3 [V(\phi)]$$

gdzie

$$d(a) = \frac{D(q)}{a^3}, \quad q = \frac{a^2}{a_*^2}, \quad a_* = \sqrt{\frac{\gamma j}{3}} |P|$$

oraz

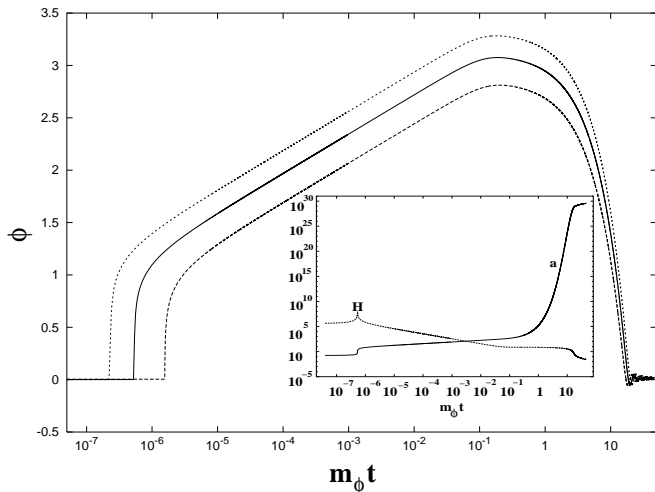
$$D(q) = q^{-3/2} \left\{ \frac{3}{2l} \left(\frac{1}{l+2} [(q+1)^{l+2} - |q-1|^{l+2}] - \frac{q}{1+l} [(q+1)^{l+1} - \text{sgn}(q-1)|q-1|^{l+1}] \right) \right\}^{3/(2-2l)}.$$

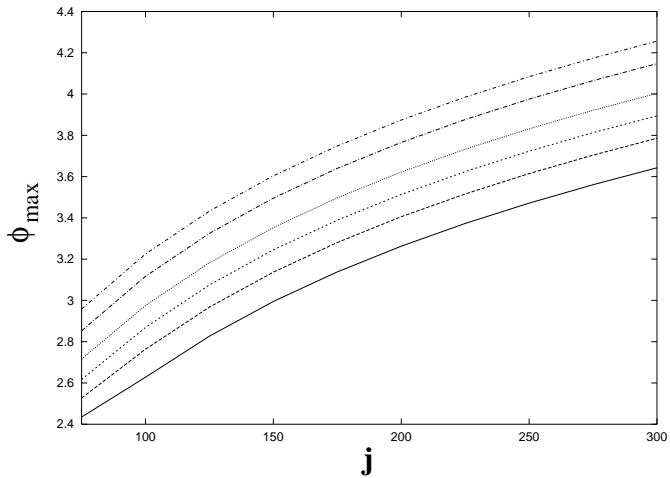
Równanie ruchu:

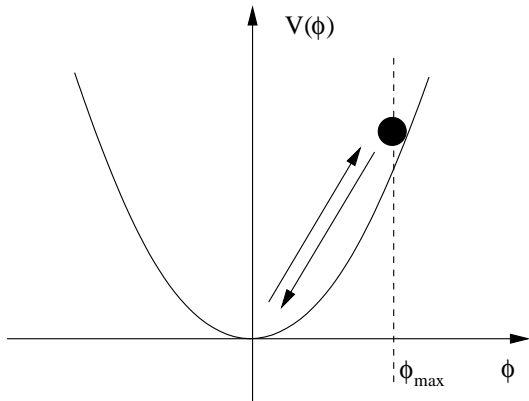
$$\ddot{\phi} + \left(3H\dot{\phi} - \frac{\dot{D}(a)}{D(a)} \right) + D(a) \frac{dV}{d\phi} = 0$$

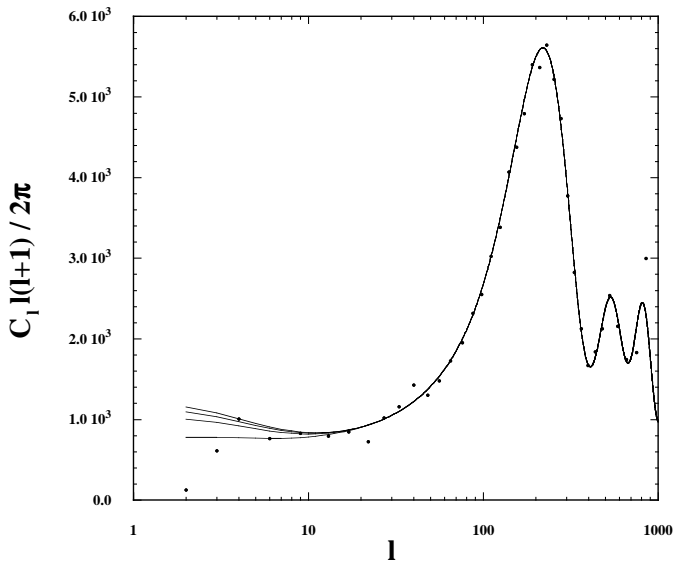
Równania Friedmana i Raychaudhuriego:

$$H^2 = \frac{8\pi G}{3} \left[\frac{\dot{\phi}^2}{2D(a)} + V(\phi) \right]$$
$$\frac{\ddot{a}}{a} = -\frac{8\pi G}{3} \left[\frac{\dot{\phi}^2}{D(a)} \left(1 - \frac{\dot{D}(a)}{4HD(a)} \right) - V(\phi) \right]$$

Index widmowy ma postać [arXiv:astro-ph/0311015]

$$n_s = 1 + \frac{1}{1 + \epsilon_1} \left(6\epsilon_1 - \frac{2\dot{\phi}}{H\phi} \right)$$

gdzie

$$\epsilon_1 \equiv \frac{\dot{H}}{H^2}.$$

Jesteśmy w rejonie dominacji energii potencjalnej $\dot{\phi}^2/2 \ll V$ więc

$$w = \frac{\dot{\phi}^2/2 - V}{\dot{\phi}^2/2 + V} \simeq \text{const} \simeq -1.$$

Stąd biorąc

$$V = \frac{1}{2} m^2 \phi^2$$

mamy

$$\frac{\dot{\phi}}{\phi} = \sqrt{\frac{1+w}{1-w}} m.$$

Wyliczmy teraz

$$\epsilon_1 \equiv \frac{\dot{H}}{H^2} = \frac{\ddot{a} - H^2}{H^2} = \frac{\ddot{a}}{aH^2} - 1$$

Korzystając z równa Friedmana dostajemy

$$\epsilon_1 = \frac{\ddot{a}}{aH^2} - 1 = \frac{-\frac{8\pi G}{6}(\rho + 3p)}{\frac{8\pi G}{3}\rho} - 1 = -\frac{1}{2}(1 + 3w) - 1.$$

Stąd dostajemy

$$n_s = 1 + \frac{18(1 + w)}{1 + 3w} + \sqrt{\frac{1 + w}{1 - w}} \frac{1}{1 + 3w} \frac{m}{H}$$

$$n_s = 1 + C_w(-n-2) \left(\frac{k}{2\pi H}\right)^{2(1-n)} + 4c_0(1-n) \left(\frac{k}{2\pi H}\right)^{4(1-n)}$$

gdzie $-\infty < n < -2$.

$$n = -\frac{1}{2} \left(1 + \frac{3}{1-l}\right)$$

$$C_w = 2 \frac{1+w}{1-w}$$

$$c_0 = \frac{\pi^2}{\sigma^2} \left[1 + \frac{\sigma^2}{3(1+\sigma)}\right]$$

$$\sigma = 4\pi \left(\frac{2\pi}{3}\right)^{2/3} \left(\frac{\bar{\rho}}{m_p^4}\right)^{1/3}$$

$$n_s = 1 + C_w(-n-2) \left(\frac{k}{2\pi H}\right)^{2(1-n)} + c_0 4(1-n) \left(\frac{k}{2\pi H}\right)^{4(1-n)}$$

$$\alpha_s = C_w(-n-2)2(1-n) \left(\frac{k}{2\pi H}\right)^{2(1-n)} + c_0 4^2(1-n)^2 \left(\frac{k}{2\pi H}\right)^{4(1-n)}$$

$$\beta_s = C_w(-n-2)4(1-n)^2 \left(\frac{k}{2\pi H}\right)^{2(1-n)} + c_0 4^3(1-n)^3 \left(\frac{k}{2\pi H}\right)^{4(1-n)}$$

SDSS [arXiv:astro-ph/0608632]

$$n_s = 0.953^{+0.016}_{-0.016} \quad \text{dla } k^* = 0.05/Mpc$$

$$\alpha_s = \frac{dn_s}{d \ln k} = -0.040^{+0.027}_{-0.027}$$

WMAP+SDSS [arXiv:astro-ph/0703625]

$$n_s = 1.03 \pm 0.05 \quad \text{dla } k^* = 0.01/Mpc$$

$$\alpha_s = \frac{dn_s}{d \ln k} = -0.07 \pm 0.04$$

$$\beta_s = \frac{d\alpha_s}{d \ln k} = -0.04 \pm 0.04$$

Operator odwrotnej objętości

$$\widehat{d(a)}_{\mu}^{(j,l)} = \left(\frac{9}{l_{pl}^2 j(j+1)(2j+j)} \sum_{k=-j}^j k |p_{\mu+2k}|^l \right)^{3/(2-2l)}$$

Efekty kwantowe zaczynają być istotne przy

$$a_* = \sqrt{\frac{\gamma j}{3}} l_{pl}$$

gdzie γ to parametr Barbero-Immirzi

$$\gamma = \frac{\ln 2}{\pi \sqrt{3}}$$

wyznaczony ze zgodności dla entropii czarnych dziur.

$$d_j(a) = D(q) \frac{1}{a^3}$$

gdzie q jest zdefiniowane jako

$$q \equiv \frac{a^2}{a_*^2}$$

dla semi-klasycznego wszechświata ($|p| < a \ll a_*$) poprawka kwantowa ma postać

$$D(q) = q^{-3/2} \left\{ \frac{3}{2l} \left(\frac{1}{l+2} \left[(q+1)^{l+2} - |q-1|^{l+2} \right] - \frac{q}{1+l} \left[(q+1)^{l+1} - \operatorname{sgn}(q-1) |q-1|^{l+1} \right] \right) \right\}^{3/(2-2l)} .$$

$$\mathcal{H} = \frac{1}{2} d_j(a) p_\phi^2 + a^3 V(\phi) \quad \text{gdzie} \quad p_\phi = d_j^{-1}(a) \dot{\phi}$$

To prowadzi do równania ruchu

$$\ddot{\phi} + \left(3H\dot{\phi} - \frac{\dot{D}}{D} \right) + D \frac{dV}{d\phi} = 0$$

Równania Friedmana i Raychaudhuriego dla wszechświata z polem skalarnym mają postać

$$H^2 = \frac{8\pi G}{3} \left[\frac{\dot{\phi}^2}{2D} + V(\phi) \right]$$
$$\frac{\ddot{a}}{a} = -\frac{8\pi G}{3} \left[\frac{\dot{\phi}^2}{D} \left(1 - \frac{\dot{D}}{4HD} \right) - V(\phi) \right].$$

$$\dot{H} = -4\pi G \frac{\dot{\phi}^2}{D} \left(1 - \frac{\dot{D}}{6HD} \right).$$

Dzięki poprawce kwantowej D w obszarze semiklasycznym ($l_{pl} < a \ll a_*$), wyrażenie w nawiasie może być ujemne prowadząc do $\dot{H} > 0$ (super-inflacja). Dla $a \gg a_* \Rightarrow D \approx 1$ prowadząc do $\dot{H} < 0$ (deceleracja). Dla $a \ll a_*$ dobrym przybliżeniem jest

$$D(q) \approx \left(\frac{3}{1+l} \right)^{3/(2-2l)} \left(\frac{a}{a_*} \right)^{3(2-l)/(1-l)}$$

Wykorzystując to wyrażenie liczymy dynamikę w obszarze semiklasycznym. Teraz

$$\frac{\dot{D}}{HD} = \frac{3(2-l)}{1-l} > 6$$

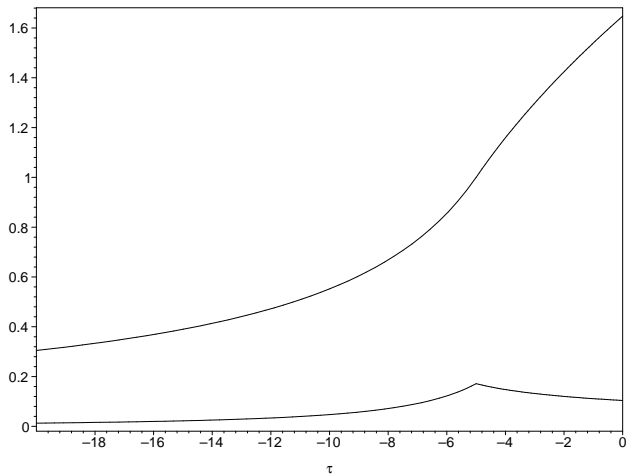
Warunki zszycia dla rozwiązań:

$$\begin{aligned}a_1(-\tau_0) &= a_2(-\tau_0) \\ a_1'(-\tau_0) &= a_2'(-\tau_0).\end{aligned}$$

Rozwiązania:

$$a_1(\tau) = a_* \left(-\frac{\tau}{\tau_0} \right)^{-2\frac{1-l}{2+l}} \quad \text{dla } \tau < -\tau_0$$

$$a_2(\tau) = a_* \sqrt{4\frac{1-l}{2+l} \left(\frac{\tau_0 + \tau}{\tau_0} \right) + 1} \quad \text{dla } \tau > -\tau_0 .$$

Tensorowe zaburzenie h_{ij} do metryki FRW zapisujemy w postaci

$$ds^2 = a^2(\tau) [-d\tau^2 + (\delta_{ij} + h_{ij})dx^i dx^j]$$

gdzie $|h_{ij}| \ll 1$. To zaburzenie odpowiada falom grawitacyjnym z dwoma stopniami swobody. To pozwala na dekompozycje

$$h_{ij} = h_+ e_{ij}^+ + h_\times e_{ij}^\times$$

gdzie

$$e_{ij}^+ = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \quad \text{oraz} \quad e_{ij}^\times = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}.$$

Zaburzone równanie Einsteina, w przestrzeni Fouriera, ma postać

$$h_j^{i''} + 2\mathcal{H}h_j^{i'} + k^2 h_j^i = 0$$

Wprowadzając zmienną $\mu = ah$ możemy to równanie zapisać w postaci

$$\mu_{\vec{k}}'' + \left[k^2 - \frac{a''}{a} \right] \mu_{\vec{k}} = 0.$$

Dla super-inflacyjnej fazy dostajemy

$$\mu_k = \frac{\mathcal{N}}{\sqrt{2k}} \sqrt{-k\tau} H_{\beta+\frac{1}{2}}^{(1)}(-k\tau)$$

gdzie

$$\mathcal{N} = \sqrt{\frac{\pi}{2}} e^{i\pi(\nu+1/2)/2}$$

Normalizacja ze zgodności z $e^{-ik\tau} / \sqrt{2k}$ dla $k \ll 1$.

Dla superhoryzontalnych modów

$$H_\nu^{(1)}(-k\tau) \simeq -\frac{i}{\pi} \Gamma(\nu) \left(-\frac{k\tau}{2}\right)^{-\nu}$$

Z definicji

$$\mathcal{P}_T(k) = \frac{4l^2}{a^2\pi^2} k^3 |\mu_k|^2$$

Widmo zaburzeń tensorowych

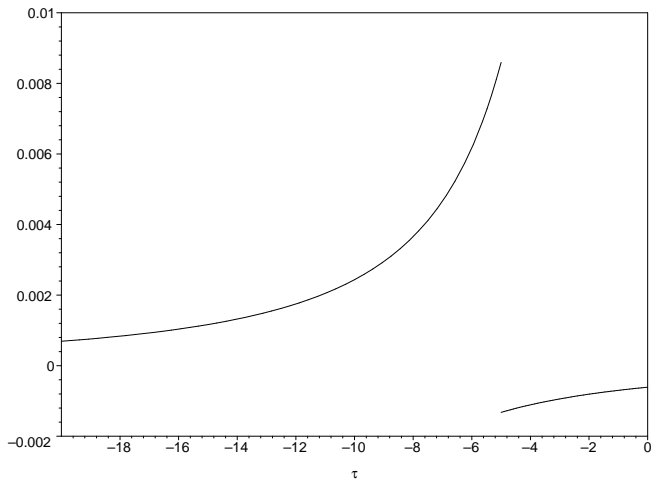
$$\mathcal{P}_T(k) = \mathcal{A}_T^2 \left(\frac{k}{aH}\right)^{n_T}$$

gdzie

$$n_T = \frac{d \ln \mathcal{P}_T}{d \ln k} = \frac{6l}{2+l}$$

oraz

$$\mathcal{A}_T^2 = \frac{H^2}{m_p^2} \frac{2^{2\beta+1}}{\pi} \Gamma^2(\beta + 1/2)$$

$$\hat{\mu} = \frac{1}{2(2\pi)^{3/2}} \int d^3k \left[\hat{\mu}_{\vec{k}} e^{-i\vec{k}\cdot\vec{x}} + \hat{\mu}_{\vec{k}}^\dagger e^{i\vec{k}\cdot\vec{x}} \right]$$
$$\hat{\pi} = \frac{1}{2(2\pi)^{3/2}} \int d^3k \left[\hat{\pi}_{\vec{k}} e^{-i\vec{k}\cdot\vec{x}} + \hat{\pi}_{\vec{k}}^\dagger e^{i\vec{k}\cdot\vec{x}} \right]$$

gdzie $\pi = \mu'$, oraz

$$[\hat{\mu}(\vec{x}, \tau), \hat{\pi}(\vec{y}, \tau)] = i\delta^{(3)}(\vec{x} - \vec{y}).$$

Dla $a_1(\tau) = a_*(-\tau/\tau_1)^{-\beta}$ z $\beta = 2\frac{1-l}{2+l}$ mamy

$$\hat{\mu}_{\vec{k}}(\tau) = \hat{a}_{\vec{k}} f_1(k, \tau) + \hat{a}_{-\vec{k}}^\dagger f_1^*(k, \tau) \quad \text{for } \tau < -\tau_0$$

$$\hat{\pi}_{\vec{k}}(\tau) = \hat{a}_{\vec{k}} g_1(k, \tau) + \hat{a}_{-\vec{k}}^\dagger g_1^*(k, \tau) \quad \text{for } \tau < -\tau_0$$

$$f_1(k, \tau) = \frac{\mathcal{N}_1}{\sqrt{2k}} \sqrt{-k\tau} H_\nu^{(1)}(-k\tau)$$

$$g_1(k, \tau) = -\mathcal{N}_1 \sqrt{\frac{k}{2}} \sqrt{-k\tau} \left[-H_{\nu+1}^{(1)}(-k\tau) + \frac{1+2\nu}{2(-k\tau)} H_\nu^{(1)}(-k\tau) \right]$$

gdzie

$$\mathcal{N}_1 = \sqrt{\frac{\pi}{2}} e^{i\pi(\nu+1/2)/2} \quad \text{oraz} \quad \nu = \beta + \frac{1}{2}$$

Dla $a_2(\tau) = a_* \sqrt{4 \frac{1-l}{2+l} \left(\frac{\tau_0 + \tau}{\tau_0} \right) + 1}$ mamy

$$\hat{\mu}_{\vec{k}}(\tau) = \hat{b}_{\vec{k}} f_2(k, \tau) + \hat{b}_{-\vec{k}}^\dagger f_2^*(k, \tau) \quad \text{for } \tau > -\tau_0$$

$$\hat{\pi}_{\vec{k}}(\tau) = \hat{b}_{\vec{k}} g_2(k, \tau) + \hat{b}_{-\vec{k}}^\dagger g_2^*(k, \tau) \quad \text{for } \tau > -\tau_0$$

$$f_2(k, \tau) = \mathcal{N}_2 \sqrt{1 + 4 \frac{1-l}{2+l} \left(\frac{\tau_0 + \tau}{\tau_0} \right)} H_0^{(2)}(k\tau + k\zeta) \exp(ik\zeta)$$

$$g_2(k, \tau) = \frac{\mathcal{N}_2}{\tau_0} \left[\frac{H_0^{(2)}(k\tau + k\zeta)}{\sqrt{1 + 4 \frac{1-l}{2+l} \left(\frac{\tau_0 + \tau}{\tau_0} \right)}} \frac{2(1-l)}{2+l} - k\tau_0 \sqrt{1 + 4 \frac{1-l}{2+l} \left(\frac{\tau_0 + \tau}{\tau_0} \right)} H_1^{(2)}(k\tau + k\zeta) \right] \exp(ik\zeta)$$

gdzie

$$\mathcal{N}_2 = \frac{\sqrt{\pi}}{4} \sqrt{\tau_0} \sqrt{\frac{2+l}{1-l}} e^{-i\pi/4} \quad \text{oraz} \quad \zeta = \tau_0 \frac{3}{4} \frac{2-l}{1-l}$$

Transformacja Bogoliubova-Valatina :

$$\hat{b}_{\vec{k}} = B_+(k)\hat{a}_{\vec{k}} + B_-(k)^*\hat{a}_{-\vec{k}}^\dagger$$

$$\hat{b}_{\vec{k}}^\dagger = B_+(k)^*\hat{a}_{\vec{k}}^\dagger + B_-(k)\hat{a}_{-\vec{k}}$$

korzystając z wcześniejszych rozkładów na operatory kreacji i anihilacji dostajemy

$$f_1(-\tau_0) = B_+(k)f_2(-\tau_0) + B_-(k)f_2^*(-\tau_0)$$

$$g_1(-\tau_0) = B_+(k)g_2(-\tau_0) + B_-(k)g_2^*(-\tau_0)$$

Lub rozwiązując na współczynniki Bogoliubova

$$B_-(k) = \frac{f_1(-\tau_0)g_2(-\tau_0) - g_1(-\tau_0)f_2(-\tau_0)}{f_2^*(-\tau_0)g_2(-\tau_0) - g_2^*(-\tau_0)f_2(-\tau_0)}$$

$$B_+(k) = \frac{f_1(-\tau_0)g_2^*(-\tau_0) - g_1(-\tau_0)f_2^*(-\tau_0)}{f_2(-\tau_0)g_2^*(-\tau_0) - g_2(-\tau_0)f_2^*(-\tau_0)}$$

Przejście między dwoma stanami próżni powoduje produkcję cząstek (grawitonów)

$$\bar{n}_{\vec{k}} = \frac{1}{2} \langle 0 | [\hat{b}_{\vec{k}}^\dagger \hat{b}_{\vec{k}} + \hat{b}_{-\vec{k}}^\dagger \hat{b}_{-\vec{k}}] | 0 \rangle = |B_-(k)|^2$$

Gęstość wyprodukowanych grawitonów wyliczamy z

$$d\rho_{gw} = 2 \cdot \hbar\omega \frac{dk^3}{(2\pi)^3} \bar{n}_{\vec{k}}$$

Zazwyczaj gęstość tła grawitonowego opisujemy parametrem

$$\Omega_{gw}(\nu, \tau) = \frac{1}{\rho_{\text{crit}}} \frac{d\rho_{GW}}{d \ln \nu}$$

Ograniczenie z obserwacji LIGO: $\Omega_{gw} < 6.5 \cdot 10^{-5}$.

